

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 11, 2016

Назад

Головна

0 0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 657.659:165

Г. О. Король,

к. е. н., професор, професор кафедри обліку і аудиту,
Національна металургійна академія України, м. Дніпро

Т. В. Акімова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
Національна металургійна академія України, м. Дніпро

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

G. O. Korol,

candidate of economical science, professor of the Accounting and Audit Department,
National Metallurgical Academy of Ukraine, Dnipro

T. V. Akimova,

Ph.D., candidate of economical science, assistant professor of the Accounting and Audit Department,
National Metallurgical Academy of Ukraine, Dnipro

THEORETICAL FOUNDATIONS OF INFORMATION SUPPORT OF INTERNAL CONTROL AT AN ENTERPRISE

Стаття присвячена дослідженню теоретичних засад інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Визначено на підставі аналізу літературних джерел та їх авторського переосмислення суть основних наукових категорій, що входять до складу теоретичних засад будь-якого об'єкта дослідження, таких, як об'єкт, предмет, суб'єкт, мета, завдання, принципи, щодо інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю. Показано, що об'єктом даного дослідження є внутрішньогосподарський контроль, предметом – інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю. Сформульовано дефініцію інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю як взаємопов'язану сукупність контрольної інформації, створюваної відповідно до потреб суб'єктів внутрішньогосподарського контролю, а також технологій, засобів та заходів, спрямованих на ефективне функціонування системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Виділені суб'єкти інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю, до переліку яких включено осіб, що приймають безпосередню участь у формуванні, функціонуванні та удосконаленні такого інформаційного забезпечення. Визначено мету такого інформаційного забезпечення, яка полягає у наданні якісної контрольної інформації суб'єктам внутрішньогосподарського контролю для ефективного виконання ними контрольних функцій. Підкреслено, що реалізація мети інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю здійснюється при виконанні відповідних завдань. Виділено на основі дослідження загальнонаукових принципів і принципів функціонування інформаційного забезпечення принципи інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю: безперервність та розвиток, поєднання індуктивного та дедуктивного підходу, поєднання якісної і кількісної оцінки, синтез та аналіз, дослідження у статичній та в динаміці, а також цілісність, достовірність, оптимальність, оперативність та ін. Встановлено, що інші наукові категорії теоретичних засад інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю, такі як умови, функції і методи, знаходяться на межі теоретичних і методичних засад дослідження, але більше притаманні методичним засадам, тому їх аналіз являється перспективою подальших досліджень.

The article is concerned with research of theoretical foundations of information support of internal control at an enterprise. On the basis of analysis of source materials in literature and authors' rethinking thereof, the article defines the essence of basic scientific categories incorporated in theoretical foundations of any object of research, such as object, scope, subject, purpose, objective, principles, in relation to information support of internal control. It is demonstrated in the article that the object of this research is internal control and the subject is information support of the internal control. The authors define "information support of the internal control" as interrelated aggregate of control information, created to address the needs of subjects of internal control, as well as technologies, measures and actions aimed at effective functioning of the enterprise's internal control system. The article sets off subjects of information support of internal control, the list of which includes persons immediately involved in forming, functioning and improving such information support. The purpose of such information support is defined, which consists in providing internal control subjects with thorough control information so that they can effectively execute their control functions. It is emphasized in the article that realization of the purpose of information support of internal control is carried out with implementation of corresponding tasks. Based on research of general scientific principles and principles of information support functioning, the authors deduce principles of information support of the internal control — continuity and evolvement, combining deductive and inductive approaches, combining qualitative and quantitative assessments, synthesis and analysis, static and dynamic observations, as well as entirety, veracity, optimality, promptitude etc.

The authors specify that other scientific categories of theoretical fundamentals of information support of internal control, such as conditions, functions and methods, lie on the edge of theoretical and methodical foundations of research, but such categories are more typical of methodical foundations, thus their analysis presents a perspective for further researches.

Ключові слова: підприємство, внутрішньогосподарський контроль, інформаційне забезпечення, теоретичні засади, наукові категорії.

Keywords: enterprise, internal control, information support, theoretical foundations, scientific categories.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання зростає необхідність підвищення ефективності управління підприємством. Це зумовлює потребу в ефективному інформаційному забезпеченні усіх процесів, що відбуваються на підприємстві. Не є винятком і реалізація функцій контролю в системі менеджменту. При цьому виникає потреба функціональної активізації внутрішньогосподарського контролю, яка полягає у переході від традиційної пасивної констатації фактів господарського життя до активних, ефективно функціонуючих методів формування та використання інформації, що є реальною основою підвищення ефективності функціонування системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві [1, с. 3]. Це потребує більш глибокого теоретичного осмислення суті й ролі інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема внутрішньогосподарського контролю на підприємстві, зокрема його інформаційного забезпечення, розглядалась в роботах українських та закордонних науковців: Ф.Ф. Бутинця, Е.К. Гільде, Ю.А. Данилевського, Ф.Л. Дефліза, І.М. Дмитренко, Н.І. Дорош, С.В. Калюги, А.М. Кузьмінського, М.В. Кужельного, В.Ф. Максимової, М.В. Мурашка, Л.В. Нападовської, В.Ф. Палія, О.А. Петрик, В.П. Пантелєва, І.І. Пилипенка, Н.Г. Виговської, М.С. Пушкаря, С.М. Петренко та інших. Однак не усі теоретичні аспекти даної проблеми досліджені вичерпно, до того ж стрімкий розвиток інформаційних технологій зумовлює переосмислення інформаційного забезпечення системи внутрішньогосподарського контролю підприємства. Отже, актуальність теми дослідження визначається потребою більш детальної розробки теоретичних положень інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю.

Метою даної роботи є дослідження теоретичних засад інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Побудова теоретичних засад інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві полягає у визначенні ряду основних наукових категорій та взаємозв'язків між ними. В таблиці 1 наведені основні наукові категорії, що входять до складу теоретичних засад будь-якого об'єкта дослідження.

Таблиця 1.
Основні наукові категорії, які визначають теоретичні засади будь-якого об'єкта дослідження

Категорія	Сутність
Об'єкт	Пізнана дійсність, що існує поза свідомістю, незалежно від неї
Предмет	Сторона (аспект, частина) об'єкта, що досліджується у конкретному випадку (на що спрямована пізнавальна, творча, практична діяльність)
Суб'єкт	Особа, здатна до пізнання навколишнього світу, об'єктивної дійсності й до цілеспрямованої діяльності
Мета	Кінцевий результат, що досягається при функціонуванні системи, яка розглядається
Завдання (задача)	Деталізована складова частина мети, яка вирішується послідовно, поетапно, у взаємозв'язку з іншими складовими частинами (задачами)
Принципи	Основні правила, вимоги, положення, яких слід обов'язково дотримуватися при формуванні та функціонуванні системи, яка розглядається
Умови	Набір умов щодо властивостей, якості та функцій системи, яка розглядається
Функції	Визначена специфічна діяльність, яка об'єктивно необхідна для забезпечення формування та функціонування системи, яка розглядається
Методи	Систематизована сукупність кроків, дій, прийомів, що націлені на вирішення визначеної задачі або досягнення визначеної цілі

Сутність наведених категорій визначена на основі дослідження ряду літературних джерел [2, 3, 4].

Як видно з мети даного дослідження та сутності відповідних категорій, наведених у таблиці 1, його об'єктом є внутрішньогосподарський контроль, а предметом – інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю.

Слід відзначити, що до визначення об'єкта дослідження, а саме внутрішньогосподарського контролю, в науковій доктрині завжди існували різні підходи: його розглядали і як окремий вид діяльності, і як напрям розвитку фінансового контролю, і як метод та форму контролю [4, с. 11-13]. Так, у роботі [5, с. 53] С.В. Івахненко вказує, що внутрішньогосподарський контроль – це здійснення контрольної функції суб'єктом управління, який знаходиться в межах керованої системи у процесі господарської діяльності. Існують інші визначення.

Найбільш прийнятним визначенням внутрішньогосподарського контролю, на наш погляд, є те, що міститься у міжнародних стандартах аудиту, де система внутрішньогосподарського контролю розглядається як сукупність організаційних заходів, методик і процедур, що застосовуються керівництвом економічного об'єкта для організації та ефективного ведення господарської діяльності, забезпечення схоронності активів, виявлення, виправлення й запобігання помилок і перекручень інформації, а також своєчасної підготовки достовірної фінансової (бухгалтерської) звітності [6, с. 112-113].

Відповідно до даного визначення метою внутрішньогосподарського контролю є підвищення ефективності ведення господарської діяльності підприємства шляхом удосконалення заходів, методик і процедур, які використовуються при виконанні функцій контролю на підприємстві. Для досягнення поставленої мети вирішуються завдання з контролю: доцільності та законності фінансово-господарських операцій; вичерпності, вірогідності та законності фінансово-господарської документації; рівня ефективності роботи організації та шляхів його підвищення за рахунок оптимізації окремих виробничих і технологічних операцій, взаємодії підрозділів; наявності порушень технологічної та трудової дисципліни, а також заходів з усунення й виправлення їх наслідків.

Необхідною передумовою досягнення мети внутрішньогосподарського контролю на підприємстві є належне його інформаційне забезпечення. Процес інформаційного забезпечення управління підприємством є достатньо складним, відповідальним і трудомістким, оскільки обслуговує не тільки апарат управління підприємством в цілому, але й потреби його структурних підрозділів. Як указувалося, інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю у даній роботі розглядається в якості предмета дослідження.

Поняття «інформаційне забезпечення» є широко дискутованим у фаховій літературі [7-16]. Так, М.М. Перепелиця характеризує інформаційне забезпечення «... і як процес забезпечення інформацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази і рішень, що реалізуються, щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі у процесі її функціонування» [7, с. 63].

У роботі під редакцією В.С. Лономаренка [8, с. 115] інформаційне забезпечення визначено як динамічну систему одержання, оцінювання, зберігання та перероблення даних, створену з метою вироблення управлінських рішень.

Автори у роботі під редакцією Г.А. Титоренко [9] визначають інформаційне забезпечення як найважливіший елемент інформаційних систем і інформаційних технологій, призначений для відображення інформації, що характеризує стан керованого об'єкта і який є основою для ухвалення управлінських рішень.

Науковці у роботі [10, с. 49] описують інформаційне забезпечення як інтегровану систему знань про об'єкт, що передбачає всі види і форми використання знань та об'єднує сукупність методів і засобів єдиної системи організації і зберігання, нагромадження і актуалізації, доступу і здобуття, оброблення і використання виробничої інформації.

На думку О.Є. Кузьміна, Н.Г. Георгіаді, інформаційне забезпечення – це система якісних і кількісних показників, що характеризують рівень задоволення суб'єктів управлінської діяльності управлінською інформацією та інформаційними технологіями з метою реалізації інформаційною системою встановлених цілей та завдань [11, с. 64].

В.Ф. Ситник визначає інформаційне забезпечення як сукупність форм документів, нормативної бази і реалізованих рішень щодо обсягу, розміщення і форм організації інформації, яка циркулює в системі автоматизованого оброблення економічної інформації чи в інформаційній системі [12, с. 64].

Інші автори трактують це поняття наступним чином: інформаційне забезпечення – сукупність процесів з підготовки і надання спеціально підготовленої інформації для вирішення управлінських, наукових, технічних та інших завдань у відповідності з етапами, їх розв'язання [13, с. 18]; інформаційне забезпечення – комплекс методів, засобів документального, фактографічного і концептографічного обслуговування, використовуваних для задоволення інформаційних потреб у конкретній науково-технічній ситуації або у вирішенні управлінських задач [14, с. 22]; інформаційне забезпечення управління – це організація цілеспрямованих масивів інформації й інформаційних потоків, яка включає збирання, зберігання, опрацювання і передавання інформації (в тому числі з використанням комп'ютерних інформаційних систем) з метою аналізу, одержаних результатів для підготовки, обґрунтування і прийняття управлінських рішень органами управління [14, с. 53]. Існують й інші визначення.

Дослідивши погляди указаних авторів, можна виявити такі три підходи до визначення поняття «інформаційне забезпечення»: інформаційне забезпечення – це сукупність заходів та процедур, що сприяють функціонуванню інформаційної системи; інформаційне забезпечення – це комплекс засобів, методів і способів пошуку, отримання, документування, обробки, кодування, передачі і збереження інформації про стан і динаміку об'єктів і системи управління підприємством; інформаційне забезпечення – це процес задоволення потреб користувачів інформації. На нашу думку, при визначенні поняття «інформаційне забезпечення» необхідно враховувати усі перелічені підходи.

Для вибору найбільш прийняттого підходу до визначення поняття «інформаційне забезпечення» з точки зору даного дослідження доцільно розглянути формулювання науковцями поняття інформаційного забезпечення саме внутрішньогосподарського контролю.

Так, М.В. Кізло пропонує розглядати «інформаційне забезпечення процесу контролювання діяльності підприємства» як «...сукупність інформації (даних) про об'єкт контролю, а також засобів та способів її створення (одержання), зберігання, нагромадження та оброблення, кодування та передавання» [15, с. 98]. Таке визначення є досить прийнятним, але не повним, бо не враховує процес задоволення інформаційних потреб конкретних користувачів інформації.

С.М. Петренко визначає поняття «система інформаційного забезпечення внутрішнього контролю» – це «взаємопов'язана сукупність заходів, спрямованих на забезпечення функціонування внутрішнього контролю, які містять безліч інформаційних потоків, спрямованих на виконання забезпечуючих функцій внутрішнього контролю, та поєднаних у логічно послідовну, цілеспрямовану систему» [1, с. 14]. Таке визначення, на наш погляд, є дещо перевантаженим, але також не враховує ряд суттєвих аспектів.

При дослідженні процесу формування інформації в системі внутрішньогосподарського контролю автор Виговська Н.Г. [17, с. 14; 18, с. 133] таке поняття, як «інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю», чітко не визначає, але пропонує класифікацію «інформаційного забезпечення систем внутрішнього фінансового контролю» на основі елементного складу, що включає інформацію, яка обслуговує систему контролю, контрольну інформацію та інформацію в системі контролю [17, с. 14]. Автор звертає увагу на необхідність об'єднання таких понять як «інформація, що обслуговує систему контролю» і «контрольна інформація» у більш широке поняття «інформація в системі контролю» [18, с. 338]. При цьому інформація, яка обслуговує систему контролю і контрольну інформацію пропонується відізнати за моментом створення, характером та складом. Інформацією, яка обслуговує систему контролю, автор вважає базовою (первинною) для формування контрольної інформації [18, с. 334]. Контрольна інформація визначається як та, що «результатом відбору інформації, що обслуговує систему контролю» [17, с. 5] і створюється суб'єктом контролю у процесі контролювання. Застосовуючи такий підхід автор не приділяє уваги поняттю «інформаційне забезпечення систем внутрішнього фінансового контролю». Крім того, на нашу думку, поняття «контрольна інформація» не може звужуватися до вказаного визначення: до неї можна віднести всю інформацію, що рухається в системі внутрішньогосподарського контролю.

Н.Г. Шпанковська у роботі [4, с. 65-71] при дослідженні інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю детально розглядає поняття: інформація, інформованість, інформаційна модель, інформаційні процеси, інформаційні бар'єри, інформаційний об'єм та ємкість документа, якісні ознаки інформації, джерела інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю, інформаційна послуга.

Безперечно, інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю, окрім самої інформації та заходів, спрямованих на забезпечення функціонування внутрішньогосподарського контролю, повинно включати інформаційні комунікації (процеси обміну інформацією між суб'єктами внутрішньогосподарського контролю) та інформаційні технології, що обслуговують внутрішньогосподарський контроль, тобто – систему методів, прийомів, способів збирання, обробки, передавання, збереження і використання інформації [11, с. 33].

Крім того, врахування потребують інформаційні потреби суб'єктів внутрішньогосподарського контролю. Це пояснюється тим, що кожен із суб'єктів внутрішньогосподарського контролю характеризується власним набором контрольних функцій, рівнем компетенції і тому потребує відповідно визначеної інформації [1, с. 12]. Тому, поняття «інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю» доцільно формувати з урахуванням взаємозв'язку між інформаційними потребами суб'єктів внутрішньогосподарського контролю й інформаційним забезпеченням їх діяльності.

Враховуючи думки науковців та узакані недоліки у визначенні дефініції щодо інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю, її можна сформулювати наступним чином. Інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю – це взаємопов'язана сукупність контрольної інформації, створеної відповідно потребам суб'єктів внутрішньогосподарського контролю, а також технологій, засобів та заходів, спрямованих на ефективне функціонування системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві.

Щодо суб'єктів інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю, то думки науковців також різняться. В роботі [1, с. 14] виділені наступні суб'єкти інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю: служба внутрішнього аудиту; вищі менеджери компанії; посадові особи всіх функціональних підрозділів компанії (головний бухгалтер, начальники відділів контролю, планового відділу та ін.); менеджери структурних підрозділів та співробітники компанії (начальники управлінь, фахівці, контролери та ін.). В даній роботі ототожнено склад суб'єктів інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю із суб'єктами контролю. З цим, на нашу думку, можливо погодитися тільки частково, виходячи з того, що суб'єкти контролю нижчого рівня є суб'єктами інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю для суб'єктів контролю вищого рівня. Крім того, службу внутрішнього аудиту не можна розглядати як підрозділ господарської діяльності підприємства, а тому її службовці не належать до суб'єктів внутрішньогосподарського контролю та інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю [5]. Вважаємо, що до переліку суб'єктів інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю необхідно включити осіб, які приймають безпосередню участь у формуванні, функціонуванні та удосконаленні такого інформаційного забезпечення.

Важливе місце у визначенні теоретичних засад інформаційного забезпечення системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві є розуміння того, що таке інформаційне забезпечення складає основу управління підприємством тому, що його призначення полягає в інформованні всіх посадовців про стан господарської діяльності підприємства [17, с. 13]. Звідси можливо сформулювати основну мету інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю. Вона полягає у наданні якісної контрольної інформації суб'єктам внутрішньогосподарського контролю для ефективного виконання ними контрольних функцій.

Реалізація мети інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю здійснюється при виконанні таких основних завдань:

- забезпечення виконання інформаційних вимог суб'єктів внутрішньогосподарського контролю до контрольної інформації щодо її якості, змістовності й кількості;
- своєчасні формування і передача контрольної інформації суб'єктам внутрішньогосподарського контролю;
- забезпечення використання одноманітних методів і способів накопичення, відбору, обробки та передачі контрольної інформації усіма суб'єктами інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю;
- забезпечення зв'язку між суб'єктами інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю та суб'єктами внутрішньогосподарського контролю.

Як указувалося вище, принципи інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю – це основні правила, вимоги, положення, яких слід обов'язково дотримуватися при формуванні та функціонуванні інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю [4, с. 31]. На основі дослідження загальнонаукових принципів, принципів інформаційного забезпечення [4, 8, 9, 10, 19] виділені принципи інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю. Із загальнонаукових принципів до принципів інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю можна віднести: безперервність та розвиток, поєднання індуктивного та дедуктивного підходу, поєднання якісної і кількісної оцінки, синтез та аналіз, дослідження у статичній та в динамічній та ін. Із принципів інформаційного забезпечення до принципів інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю доцільно віднести: цілісність, єдність і узгодженість, відповідність, достовірність, оптиміальність, оперативність, ритмічність, контроль, захист від несанкціонованого доступу, гнучкість, стандартизація та уніфікація, адаптивність, інтегральність, мінімізація помилок введення-виведення інформації, релевантність.

Питання щодо інших наукових категорій теоретичних засад інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю, таких як умови, функції і методи, на наш погляд, є такими, що знаходяться на межі теоретичних і методичних засад дослідження, але більше притаманні методичним засадам, тому вони являються перспективою подальших досліджень.

Узагальнення результатів дослідження наведено у таблиці 2.

Таблиця 2.
Узагальнення результатів дослідження щодо розглянутих основних категорій та понять, які визначають теоретичні засади інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю

Категорії	Тлумачення
Об'єкт дослідження – внутрішньогосподарський контроль	Сукупність організаційних заходів, методик і процедур, що застосовуються керівництвом економічного об'єкта для організації та ефективного ведення господарської діяльності, забезпечення схоронності активів, виявлення, виправлення й запобігання помилок і переключень інформації, а також своєчасної підготовки достовірної фінансової (бухгалтерської) звітності
Предмет дослідження – інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю	Взаємопов'язана сукупність контрольної інформації, створеної відповідно потребам суб'єктів внутрішньогосподарського контролю, а також технологій, засобів та заходів, спрямованих на ефективне функціонування системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві
Суб'єкти інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю	Особі, які приймають безпосередню участь у формуванні, функціонуванні, удосконаленні інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю
Мета інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю	Полягає у наданні якісної контрольної інформації суб'єктам внутрішньогосподарського контролю для ефективного виконання ними контрольних функцій
Завдання (задачі) інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю	- забезпечення виконання інформаційних вимог суб'єктів внутрішньогосподарського контролю до контрольної інформації щодо її якості, змістовності й кількості; - своєчасні формування і передача контрольної інформації суб'єктам внутрішньогосподарського контролю; - забезпечення використання одноманітних методів і способів накопичення, відбору, обробки та передачі контрольної інформації усіма суб'єктами інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю; - забезпечення зв'язку між суб'єктами інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю та суб'єктами внутрішньогосподарського контролю
Принципи інформаційного забезпечення	Безперервність та розвиток, поєднання індуктивного та дедуктивного підходу, поєднання якісної і кількісної оцінки, синтез та аналіз, дослідження у статичній та в динамічній, а також цілісність, єдність і узгодженість, відповідність,

внутрішньогосподарського контролю

достовірність, оптимальність, оперативність, ритмічність, контроль, захист від несанкціонованого доступу, гнучкість, стандартизація та уніфікація, адаптивність, інтегральність, мінімізація помилок введення-виведення інформації, релевантність та ін.

Висновки. Отже, у статті викладені основні наукові категорії, які визначають теоретичні засади інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю на підприємстві. Окреслено об'єкт дослідження – внутрішньогосподарський контроль, його мета та завдання. З'ясовано, що необхідною передумовою досягнення мети внутрішньогосподарського контролю на підприємстві є належне його інформаційне забезпечення, яке визначено у роботі як предмет дослідження. На підставі аналізу літературних джерел та їх авторського переосмислення сформульовано поняття «інформаційне забезпечення внутрішньогосподарського контролю», визначені суб'єкти інформаційного забезпечення внутрішньогосподарського контролю, його мета, завдання та принципи.

Література.

1. Петренко С.М. Внутрішній контроль діяльності підприємств і його інформаційне забезпечення: теорія, методологія, організація: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / С.М. Петренко. – К.: 2010. – 36 с.
2. Петрушенко В.Л. Основи філософських знань: курс лек. [навч. посіб.]. / В.Л. Петрушенко. – Львів: Новий Світ, 2007. – 296 с.
3. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970—1980). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/>
4. Шпанковська Н.Г. Внутрішньогосподарський контроль: Навч. посібник / Н.Г. Шпанковська, О.С. Білова, О.І. Канська. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2012. – 154 с.
5. Івахненко С.В. Інформаційні технології в аудиті та внутрішньогосподарському контролі: дис. ... доктора екон. наук: 08.00.09 / Івахненко Сергій Володимирович. – К., 2011. – 577 с.
6. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с. (МСА)
7. Перепелиця М.М. Деякі теоретичні аспекти інформаційного забезпечення / М.М. Перепелиця // Вісник Університету внутрішніх справ. – 2003. – С.37-45.
8. Інформаційні системи і технології в економіці: підручник / За ред. В.С. Лономаренка. – К.: Академія, 2002. – 544 с.
9. Информационные технологии управления: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. Г.А. Титоренко. – 2-е изд., доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 439 с.
10. Інформаційні системи в інноваційній діяльності: [конспект лекцій для студентів спеціальності 8.000014 «Управління інноваційною діяльністю»] / [А.О. Босак, Н.О. Шпак, О.Ю. Григор'єв, А.С. Завербний]. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. – 232с.
11. Кузьмін О.Є. Формування і використання інформаційної системи управління економічним розвитком підприємства: монографія / О.Є. Кузьмін, Н.Г. Георгіаді. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. – 368 с.
12. Інформаційні системи і технології в статистиці: навч. посіб. / За ред. д-ра екон. наук, проф. В.Ф. Ситника. – К.: КНЕУ, 2003. – 267 с.
13. Воройский Ф.С. Информатика. Энциклопедический словарь – справочник: введение в современные информационные и телекоммуникационные технологии в терминах и фактах / Ф.С. Воройский. – М.: Физматлит, 2006. – 945 с.
14. Захарова В.І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навч. посіб. / В.І. Захарова, Л.Я. Філіпова. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 336 с.
15. Кізлю М.В. Інформаційне забезпечення процесу контролювання діяльності промислових підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/natural/Vnulp/Management/2011_714/16.pdf
16. Стефківський В.М. Інформаційне забезпечення контролю управлінських рішень: теоретичні аспекти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2011_3/Stefkiv.pdf
17. Виговська Н.Г. Розвиток системи фінансового контролю в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Н.Г. Виговська. – К., 2010. – 32 с.
18. Виговська Н.Г. Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: монографія / Н.Г. Виговська. – Житомир: ЖДГУ, 2008. – 532 с.
19. Бузько І.Р., Твердохлеб С.С. Принципи інформаційного забезпечення діяльності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/Soc_Gum/VSUNU/2008_10_2/buzko.pdf.

References.

1. Petrenko, S.M. (2010), "Internal control of the company and its information support: the theory, methodology, organization", Ph.D. Thesis, 08.00.09 «Bukhgalterskyi oblik, analiz ta audyt», Kyiv, Ukraine, p. 36.
2. Petrusenko, V.L. (2007), *Osnovy filosofskiykh znan* [Basics of philosophical knowledge], Novyi Svit, Lviv, Ukraine, p. 296.
3. Dictionary Ukrainian. Academic Dictionary (1970-1980), [Online], available at: <http://sum.in.ua/>
4. Shpankovska, N.H. Bilova, O.S. and Kanska, O.I. (2012), *Vnutrishnohospodarskyi kontrol* [Internal control], NMetAU, Dnipropetrovsk, Kyiv, p. 154.
5. Ivakhnenkov, S.V. (2011), "Information technology audit and internal control", Abstract of Ph.D. dissertation, 08.00.09, Kyiv, Ukraine, p. 577.
6. Donets, L.I. and Vashchenko, N.V. (2008), *Ekonomiczna bezpeka pidpryiemstva* [The economic security of the enterprise], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, p. 240.
7. Perepelytsia, M.M. (2002), "Some theoretical aspects of information security", *Visnyk Universytetu vnutrishnikh sprav*, pp. 37-45.
8. Lonomarenko, V.S. (2002), *Informatsiini systemy i tekhnologii v ekonomitsi* [Information systems and technologies in economics], Akademia, Kyiv, Ukraine, p. 544.
9. Titorenko, G.A. (2003), *Informatsionnye tehnologii upravleniya* [Information Technology Management], 2nd. ed., JuNITI-DANA, Moscow, Russia, p. 439.
10. Bosak, A.O. Shpak, N.O. Hryhoriev, O.Yu. and Zaverbnyi, A.S. (2008), *Informatsiini systemy v innovatsiini diialnosti* [Information systems innovation] [lecture notes for students of specialty 8.000014 "Departments innovation"], Vyd-vo Nats. un-tu «Lvivska politekhnika», Lviv, Ukraine, p. 232.
11. Kuzmin, O.Ye. and Heorhiadi, N.H. (2006), *Formuvannia i vykorystannia informatsiinoi systemy upravlinnia ekonomichnym rozvytkom pidpryiemstva* [The formation and use of information systems, management of economic development of the enterprise], Vyd-vo Nats. un-tu «Lvivska politekhnika», Lviv, Ukraine, p. 368.
12. Sytnyk V.F. (2003), *Informatsiini systemy i tekhnologii v statystytsi* [Information systems and technology in the statistics], KNEU, Kyiv, Ukraine, p.267.
13. Voroyjskiy, F.S. (2006), *Informatika. Jenciklopedicheskij slovar' – spravochnik: vvedenie v sovremennye informatsionnye i telekommunikatsionnye tehnologii v terminah i faktah* [Informatics. Encyclopedic Dictionary - Directory: Introduction to Modern Consumer Information and telekommunikatsionnye technology in term and facts], Fizmatlit, Moscow, Russia, p. 945.
14. Zakharova, V.I. and Filipova, L.Ya. (2013), *Osnovy informatsiino-analitychnoi diialnosti* [Basics of information-analytical activity], Tsentr uchbovoi literatury, 2013. – Kyiv, Ukraine, p.336 s.
15. Kizlo, M.V. "Information support process monitoring of industrial enterprises", [Online], available at: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/natural/Vnulp/Management/2011_714/16.pdf
16. Stefkyvskiy, V.M. "Information management control of management decisions: theoretical aspects", [Online], available at: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2011_3/Stefkiv.pdf
17. Vyhovska N.H. (2010), "Development of the system of financial control in Ukraine", Ph.D. Thesis, 08.00.08 «Hroshi, finansy i kredyt», Kyiv, Ukraine, p. 32.
18. Vyhovska, N.H. (2008), *Hospodarskyi kontrol v Ukraini: teoriia, metodolohiia, orhanizatsiia* [Economic Control in Ukraine: Theory, Methodology, Organization], ZhDHU, Zhytomyr, Ukraine, p. 532.
19. Buzko, I.R. and Tverdokhle, Ye.S. "The principles of information support of the company", [Online], available at: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/Soc_Gum/VSUNU/2008_10_2/buzko.pdf.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2016 р.

ТОВ «ДКС Центр»